לט א מיי' פי"ב מהל' בכורים הל' ד סמג עשין ריא טוש"ע י"ד סימן שכא סעיף ה :

נ"א דאינה מקודשת וגי' נ"ק דמקודשת וכו' דקאי על האשה

מ ב מיי' שם הלכה יא טוש"ע שם סעיף ה :

מא ג מיי' פ"ח מהל' אישות הלכה ה ופ"ג מהלכות מעשר שני הלכה יו וכ"מ :

מב ד מיי' פ"ו מהלכות שמיטה הלכה ז :

מג ה מיי' פי"ב מהלכות בכורים הלכה ד טוש"ע י"ד סימן שכא סעיף ח :

מד ו מיי' פ"א מהלכות טומאת אוכלין הל' כב:

[לקמן יא. ע"ש]

קדושין נב:

לאפקועי לאיסורא מיניה· יט] דלפוטרו ממצות עריפה לא היה צריך להפריש מספק כמו שאין טוען לכהן מספק כמו כן אינו עורפו מספק : **ותנן** רבי יהודה אומר במזיד קידש· משמע הכא כ] דמקודשת בגבולין קודם שיגיע לירושלים כא] והא דאמר בסוף פ' חלק (סנהדרין קיב:) בגבולין דברי הכל כב] פטורין מן החלה לאו משום דחשיב ממון גבוה לכולי עלמא בגבולין אלא משום דלא קרינן ביה עריסותיכם כיון דאסור באכילה וכן כג] *עיר הנדחת לאו שלנו הוא כדאמר התם כד] ובהשוכר את הפועלים (ב"מ נו·) נמי כה] פטר ר"י מחסימה מעשר חוץ לחומה לאו משום דחשיב ממון גבוה חוץ לחומה אלא משום דבעינן דישו הראוי לו כדממעטינן הקדש ממעילה :

מכל האוכל אשר יאכל אוכל כו] שיכול להאכילו לאחרים קרוי אוכל · וא"ת פרק כסוי הדם (חולין פה·) פטרינן עוף טמא מכסוי לרבי שמעון גבי שחיטה שאינה ראויה מדכתיב ציד חיה או עוף אשר יאכל וגו' כז] והא אוכל שאתה יכול להאכיל לאחרים הוא כח] יש לומר התם חיה או עוף כתיב משמע דאתא למעוטי מינים טמאים שאין נאכלין לישראל ואף על גב שיכול להאכילן לאחרים כט] אבל הכא מכל האוכל אשר יאכל *)משמע שפיר למעוטי שאין נאכל לאחרים :

*)כתיב משמע נ"ק

מה

ורבנן, לימא קסברי רבנן מקצת רחם מקדיש דאי כוליה רחם מקדיש נהי דא"א לצמצם חציצה מיהא איכא! אמר רב א)*מין במינו אינו חוצץ: זכר ונקבה מפריש טלה כו': וכיון דלעצמו הוא למה לי לאפרושי? לאפקועי לאיסוריה מיניה. אלמא ב)כיון דלא מפקע, אסור בהנאה, מתני' מני? ר' יהודה היא דתניא: ג)*פטר חמור אסור בהנאה ד)*ורבי שמעון מתיר. מאי טעמא דר' יהודה? אמר עולא יש לך דבר שצריך פדייה ומותר, ולא והא בכור אדם שצריך פדייה ומותר, אלא יש לך דבר שהקפידה עליו תורה בשה ומותר, ומי הקפידה? והא *רב נחמיה בריה דרב יוסף פריק ליה בשילקי ה)בשויו, בשויו לא קאמר כי קאמרינן שלא בשויו והכי קאמר יש לך דבר שהקפיד' עליו תורה לאפקועי לאיסוריה בשה ו)והרי מעשר שהקפידה עליו תורה בכסף צורי ותנן ז)רבי יהודה אומר *במזיד קידש ח)בפטר חמור נמי מיקדשא בדרבי אלעזר דאמר רבי אלעזר אשה יודעת שאין מעשר שני מתחלל על ידה ועולה ואוכלתו בירושלים הכא נמי אשה יודעת דפטר חמור איסורא אית ביה ופרקא ליה בשה ומקדשא בהך דביני וביני. ורבי שמעון מאי טעמא? אמר עולא יש לך דבר שפדיונו מותר והוא אסור, ולא והרי שביעית דפדיונה מותר והיא אסורה! שביעית נמי פדיונה אסור דאמר מר *האחרון אחרון ז) אסור ואיבעית אימא ר' יהודה ור' שמעון בהאי קרא קמיפלגי דתניא °לא תעבד בבכור שורך אבל אתה עובד בשלך ובשל אחרים ולא תגוז בכור צאנך אבל אתה גוזז שלך ושל אחרים דברי ר' יהודה ר' שמעון אומר לא תעבד בבכור שורך אבל אתה עובד בבכור אדם לא תגוז בכור צאנך אבל אתה גוזז ח) בכור חמור בשלמא לרבי שמעון היינו דכתיב תרי קראי אלא לרבי יהודה תרי קראי למעוטי שלך ושל אחרים למה לי, ותו לרבי יהודה בכור אדם נמי נימא דאסיר? אלא דכולי עלמא שורך למעוטי בכור אדם הוא דאתא, כי פליגי בצאנך ר' יהודה לטעמיה דאמר *שותפות עובד כוכבים חייבת בבכורה וכי איצטריך קרא למישרי בגזה ועבודה ור' שמעון סבר שותפות עובד כוכבים פטורה מן הבכורה ולענין גזה ועבודה לא איצטריך קרא כי איצטריך קרא לפטר חמור, בשלמא לר' יהודה היינו דכתיב צאנך, ושורך אטו צאנך, אלא לרבי שמעון שורך וצאנך למה לי? קשיא. אמר רבה ומודה ר' שמעון לאחר עריפה שהוא אסור מאי טעמא גמר עריפה-עריפה מעגלה ערופה, אמר ח)רבא מנא אמינא ליה דתניא ח)הערלה, וכלאי הכרם, ושור הנסקל, ועגלה ערופה, וציפורי מצורע, ופטר חמור, ובשר בחלב, כולן מטמאין טומאת אוכלין רבי שמעון אומר כולן אין מטמאין טומאת אוכלין ומודה ר' שמעון בבשר בחלב שמטמא טומאת אוכלין הואיל והיתה לו שעת הכושר ואמר רבי אסי א"ר יוחנן מ"ט דר"ש דכתיב °מכל האוכל אשר יאכל ג)אוכל שאתה יכול להאכילו לאחרים קרוי אוכל, שאי אתה יכול להאכילו לאחרים אינו קרוי אוכל

אי

תורה אור

דברים טו

ויקרא יא

א) [תוספתא דעוקצין פ"ג מנחות קה.] ב) חולין קכט. מנחות קה:

לימא קסברי רבנן מקצת רחם· הנוגע בבכור מקדשו דהאי דאי אפשר לצמצם וראשון לתודיה קדיש היכא למיפרך הא קודש שיצא כולו יצא אחיו והאן בינו לבין הרחם וכתיב (במדבר ח) פטר כל רחם ט] עד שיפטור כל הרחם ולר' יוסי ליכא למיפרך דכיון דתרווייהו קדשו ,כחד דמו : מין במינו· והנו שניהם מין אחד : ומותר· קודם פדיונו : בכור אדם· מותר בהנאה למעשה ידיו קודם פדייה דהא לא אשכחן דאסור : שהקפידה וכו'· וכיון דמחמיר כולי האי שקבע לו הכתוב פדיון בשה ולא באחר ודאי אסור בהנאה : בשלקי· עשבים שלוקות : בשויו· שטוען עשבים שוה דמי החמור לכהן : בשויו לא אמרי'· דלא אמיר מהקדשות : לאפקועי לאיסורא בשה· ואפילו שלא בשויו כדקתני מתני' גדול וקטן : בכסף צורי· דאינו מתחלל על אסימון כדכתיב (דברים יד) וצרת הכסף בידך: במזיד· שנתכוון לחללו : קידש· אם קידש בו את האשה מקודשת אלמא מותר בהנאה לר' יהודה : בהך דביני וביני· ששוה החמור יותר מן השה : שפדיונו מותר· כגון הכא שהכהן אוכל את השה בלא שום הקרבה והוא אסור קודם פדיון דהא פסולי המוקדשין שאסורין בהנאה קודם פדיונן הוי פדיונן נתפס בקדושתן ואסור: שביעית· הנמכר פירות שביעית הדמים מותרין לעולם והפירות עצמן מתבערין בשעת הביעור כשכלה לחיה י] וקס"ד דהאי מקשה לפדיון שביעית מותר לעולם ולא שמיעא ליה הא דאחרון אחרון נתפס : אחרון אחרון· במס' סוכה (דף מ:) לקח בפירות שביעית בשר אלו ואלו מתבערין בשעת הביעור לקח בבשר יין יצא בשר ונכנס יין, יין בשמן, יצא יין ונכנס שמן והאחרון יא] נתפס בשביעית להתבער ופרי עצמו שגדל בשביעית שבאו אלו מכחו בכ"מ שהוא אסור מן הביעור ואילך : בשלך ושל אחרים· עובדי כוכבים כגון בכור בהמה שיש בה שותפות לעובד כוכבים אע"ג דמחייב ר' יהודה למיתב חצי דמיו לכהן שרי בגזה ועבודה שאין קדושה לחציין אבל פטר חמור דלא ממעט מהאי קרא וכל כמה דלא ממעט לא שרינן ליה דלא גרע מבכור בהמה טהורה ולרבי שמעון ממעט ליה קרא : בשלמא לרבי יהודה· דדרים שלך ולא של שותפות עובד כוכבים : היינו דכתיב שלך: דמשמע המיוחד לך ולא כתב כאן סתמא, ושורך אע"ג דמצי למיכתב בבכור שור וממעט נמי בכור אדם מיניה אפי' הכי הנו שלך כתב "שורך: ה"נ היינו דכתיב שלך, ושורך הנו שלך, אלא לר"ש לכתוב שור ולאן: אמר יב] (ב)רבא גרסינן : לאחר עריפה· אם לא פדאו וערפו (נ"א כדיעו): אסור· להאכילו לכלבו : עגלה ערופה· אסורה בהנאה משום דכתיב (דברים כא) שם שם תהא קבורתה : ושור הנסקל· ששחטו לאחר שנגמר דינו דלא ירדה בו טומאת נבילות, ועגלה ערופה ששחטה לאחר ירידתה לנחל איתן דקי"ל דהיא אוסרתה: ציפורי מצורע· אסורין בהנאה במסכת קדושין (דף נז:) ופטר חמור· ששחטו (ג)ועדיין מפרכס שלא ירד לטומאת יד] נבילה אבל אם נגע בו שרץ מטמא טומאת אוכלים שאם חזר ונגע באוכלים אחרים טו] מטמאים אע"פ שמפרכס דאמר בהעור והרוטב (חולין קיז:) השוחט בהמה טמאה לעובד כוכבים ומפרכסת מטמא טומאת אוכלים דמהניא לה שחיטת ישראל למהוי מחשבה הואיל ושחיטה דכוותה חזיא לה בבהמה טהורה אי נמי אפילו ערפו ממש טז] דנבילה היא (ג)ואיכא למימר בהם טומאת אוכלים כגון דאיכא פחות מכזית מכל אחד מינייהו דלא חזי לטומאת נבילות מילטרף בהדי פחות מכביצה אוכלין ומשלימו לכביצה : כולן מטמאין טומאת אוכלין· אם נגע בהו טומאה ואע"ג דאיכא גופייהו אסירי מהניא יז] להו להכי שאם נגעו באוכלין אחרים מטמאין אותן : כולן אין מטמאין· הואיל ואסורין בהנאה : שעת הכושר· קודם יח] בישול : לאחרים· לעובדי כוכבים דהיינו אסור בהנאה :

*)לעובד כוכבים ועדיין נ"ק

הי

[סוכה לט: זבחים קי.]

[קדושין נז:]

[דברים כ"ל וכן איתא בקדושין נז: וכן כתיב בתוס' מנחות פ: ד"ה עובד כוכבים וכ"ה בהרא"ש]

רבינו גרשום

ר' יוסי היא ליתני נמי במתני' ויצאו אלא מדלא קתני ש"מ דלא ר' יוסי היא אלא רבנן ותיובתא לאביי : ורבנן · דמתני' דאמרי נותן טלה אחד לכהן דאוקימנא למתני' כרבנן דפליגי עליה דר' יוסי ליפא' (ורבנן בין לרבנן ובין לר' יוסי קאמר ליפא) קסברי רבנן ואית דאמר ורבנן דפליגי עליה דר' יוסי באידך פירקין כי יצאו ב' ראשים כאחד דאמרי והכ"א אחד לו ואחד לכהן ליפא קסברי רבנן מקצת נגיעת כותלי הרחם מקדיש דהני כי נפקי ביחד לא נגע בהן רחם אלא לכל אחד מצד אחד ; דאי כוליה רחם מקדיש · כלומר בכל צדדין בעינן דלינגע בבכור נהי דבאי אפשר לצמצם פליגי דרבנן סברי דחד מפיק רישיה לחוץ טפי מן דבריה : חציצה מיהא הא איכא' דכל חד וחד חוצץ אהבריה דלא נגע רחם בכל סביביו : אמר רב אשי מיהא ליכא למשמע דלא בעינן דכוליה רחם מקדיש דאע"ג דהכא לא נגע הרחם בכל סביביו דכל אחד כיון דשניהם העוברין מין אחד הן מין במינו אינו חוצץ · וחשיב כאילו נגע הרחם סביב כל אחד : כיון דלעצמו הוא דלישראל למה לי לאפרושיה: לאפקועיה לאיסוריה דפטר חמור מיניה שיהא מותר בגזת ועבודה החמור: והרי בכור אדם דצריך פדייה ומותר בהנאה מעשה ידיו אפי' קודם שנפדה : בשילקי' בירקות שלוקין נותן לו לכהן מן השלקות בשווי כמה שוה הבכור ופדאוהו : בשווי לא קאמרינן · דאם רצה לפדותו בשווי לא הקפידה התורה עליו דאין יכול לפדותו אלא בשה והכי קאמר יש לך דבר הקפידה התורה עליו לאפקועיה לאיסוריה בשה · כלומר כשאינו רוצה לפדותו בשווי אין יכול להפקיע איסורו אלא בשה : והרי מעשר שהקפידה התורה עליו שאינו יכול לחללו על אסימון אלא על כסף צורה ותנן במס' קדושין ר' יהודה אומר במזיד קידש אם קידש בו במזיד את האשה מתקדשת ומפרש התם מ"ט אלמא דהותר בהנאה (הכא נמי) אמר לך ר' יהודה מקדושי אשה לא כצית מותבת לי דלענין קדושי אשה בפטר חמור נמי מיקדשה כדר' אלעזר דאשה יודעת כו' הכא נמי הא אשה כתר דאיקדשה בפטר חמור פרקה ליה בשה ומיקדשה ליה בהך דביני ביני באותו עודף שהפטר חמור שוה יותר מן השה דהיינו חולין גמורין אבל בהוא עצמו ואיסורו קודם שנפדה אסור בהנאה כדאמינא : יש לך דבר שפדיונו מותר בהנאה · שאין תופסת קדושה בפדיונו שאם פדאו בשה או בדמים יכול כהן למוכרו או נותנו במתנה לכל מי שירצה ואין אסור בהנאה לפי שנותנו ההוא אסור בהנאה הנפדה : ולא והרי שביעית דפדיונה מותר בהנאה דאין בו קדושה והיא עצמה אסורה·שביעית נמי פדיון אסור·דאמר מר אחרון אחרון נתפס בשביעית ופירי עצמו אסור·כדאמר לקח בפירות שביעית בשר ובבשר יין וכו': אבל אתה עובד בשלך ושל אחרים היכא דיש לעובד כוכבים שותפות בו · ואיצטריך קרא צאנך למעוטי להאי דשותפין דעובד כוכבים דשרי בגיזה ועבודה אפי' קודם פדיונן אבל בבורך ממש דאין לאחר שותפין בו אפילו פטר חמור אסור בהנאה ובגזה ועבודה דברי ר' יהודה ר' שמעון אומר לא תעבוד בבכור שורך אבל אתה עובד בבכור אדם דמעשה ידיו מותר ולא תגוז בכור צאנך אבל אתה גוזז פטר חמור כדאית ליה לר' שמעון דפטר חמור מותר בהני : בשלמא לר' שמעון · דמוקים לא תעבוד בבכור שורך להתיר עבודה בב"א ובכור צאנך להתיר גוזז בפטר חמור היינו דכתיבי תרי קראי :אלא לר' יהודה[תרי קראי ל"ל]' ותו לר' יהודה דלא מבעם לעבוד בכור אדם הכי נמי דאסור בהנאה: וכי איצטריך קרא לר' יהודה למישרא שותפין דעובד כוכבים בגיזה ועבודה לאחר שנתן חצי דמיו לכהן : ור' שמעון כבר שותפין דעובד כוכבים פטורה לגמרי ולמישרי גיזה ועבודה בשותפות לא איצטריך קרא כי איצטריך לגיזה פטר חמור וה"ה לעבודה דשרי בהנאה : בשלמא לר' יהודה דמוקים לה למעוטי דשותפין דעובד כוכבים דפטר בגיזה ועבודה היינו דכתיב צאנך כלומר שלך ולא שלך ושל אחרים ואגב דאיצטריך למכתב צאנך ולא צאן כתיב נמי שורך אטו דכתיב צאנך דבשור כנוא למעוטי בכור אדם אלא כתב שורך אטו צאנך : אלא לר' שמעון דלא ממעט שותפות שורך וצאנך למה לי בבכור שור ובבכור צאן סגיא קשיא : לאחר עריפה · שערפו בקופיץ שאסור בהנאה: מעגלה ערופה מה עגלה ערופה אסור בהנאה דאתיא שם שם מן והמת שם דאסורה בהנאה כמה : ושור הנסקל · ששחטו לאחר שנגמר דינו דאי נסקל הוה מטמא טומאה חמורה נבלה בכזית : ועגלה ערופה · ששרפה לאחר ירידתה לנחל איתן: ופטר חמור כדאמרינן השוחט בהמה טמאה לעובד כוכבים ועדיין היא מפרכסת מטמא טומאת אוכלין משום דמחשבה דשחיטה מכשיר לטמא טומאת אוכלין וכשמתה מטמא טומאה חמורה בכזית כדין נבלת בהמה טמאה שמתה : כולן מטמאין טומאת אוכלין · כדאמרן אע"ג דאיסורי הנאה נינהו : ר' שמעון אומר כולן [אין] מטמאין טומאת אוכלין הואיל דאסור בהנאה ולא היתה להן שעת הכושר (לענלה) [לערלה]ושור ועגלה וצפרין אמרינן הבהמה בחייה בחזקת איסור עומדת עד שיודע לך במה נשחטה חוץ מבשר בחלב אע"ג דאסור בהנאה מטמא טומאת אוכלין הואיל והיתה לו שעת הכושר קודם שנתערב ונתבשל : ואמר רב אסי מ"ט דר' שמעון · דאמר כולן אין מטמאין טומאת אוכלין דאוכל שאי אתה יכול להאכילו לאחרים הן אפילו לעובדי כוכבים דאסור בהנאה ואינו

הגהות הב"ח

(א) גמ' אמר רבה מנא אמינא : (ב) רש"י ד"ה אמר רבה גרסי: (ג) ד"ה ופטר חמור וכו' דנבלה היא איכא כצ"ל ואות ו נמחק :

[שביעית פ"ח מ"ז סוכה מ: קדושין נח. ע"ז נד:]

שיטה מקובצת

א] רב אשי מין: ב] אלמא כל כמה דלא' תיבת כיון נמחק: ג] פטר' עי' תוס' מנחות (דף סו ע"א) ד"ה עובד כוכבים: ד] בהנאה דברי ר' יהודה : ה] בשה ומותר והרי : ו] קידש לענין לקדושי אשה בפטר : ז] אחרון אחרון נתפס בשביעית והפרי עצמו אסור : ח] גוזז פטר חמור : ט] רחם דמשמע עד שיפטור את כל: י] לחיה מן השדה וקס"ד : יא] ואחרון אחרון נתפס : יב] אמר רבה גרסינן : יג] וערפו בקופיץ הס"ד: יד] לטומאת נבלות : טו] אחרים מטמא אע"פ: טז] ממש דנבלות הן איכא למימר : יז] כהניא בהו טומאה להכי יתיבת להו נמחק : יח] בישול: ס"א דאי תרי כולי יומא לא מיתסר: יט] מיניה אבל לפוטרו ממצות: כ] הכא דלר' יהודה הוי ממונא דמקדשת: כא] לירושלים מדיכול לקדש: כב] הכל פטורין מעשר שני פטורה מן החלה: כג] וכלענין עיר: כד] התם והשוכר: כה] נמי דפטר ר"י מחסימה במעשר חוץ: כו] אוכל שאתה יכול להאכילו: כז] וגו' ואמאי והא: כח] הוא ועוד קשה טפי לרבנן דאפילו אוכל שאין אתה יכול להאכיל לאחרים חשיבי אוכל וכ"ש שלא היה ממעט עוף טמא וי"ל: כט] לאחרים דאי לאו הכי לשתוק קרא מיניה אבל כו' וכתו"ח תירצו דשאני בכסוי דאין לתלות טעמא בחשיבות אוכל דהא בהמה טהורה אינה צריכה כסוי ואע"פ שהוא חשוב אוכל וא"כ (ה"ל) [האי] אשר יאכל דוקא אותו דשרי לאכול ולמעט האסור לאכול :

נושא

מבנה

ניסיונות

תת נושא

מבנה

נושא

וכן אמר